

Міністерство освіти і науки України
Черкаський національний університет імені Богдана Хмельницького
ННІ педагогічної освіти, соціальної роботи і мистецтва

ПОГОДЖЕНО

проректор з наукової та інноваційної діяльності

О.В. Спрягайло

ЗАТВЕРДЖУЮ

завідувачка кафедри освітнього і соціокультурного
менеджменту та соціальної роботи

В.В. Білик

Робоча програма навчальної дисципліни

ОРГАНІЗАЦІЯ ТА УПРАВЛІННЯ ОСВІТНІМ ПРОЦЕСОМ У ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Освітній ступінь	Семестр за навчальним планом	Спеціальність	Освітньо-наукова програма	Обов'язкові компоненти освітньо-професійної програми	Мова навчання	Погодження керівника групи забезпечення освітньої програми*
доктор філософії	II семестр	011 – освітні, педагогічні науки	Освітні, педагогічні науки (PhD)	Цикл професійної підготовки	українська	Є.О. Лодатко

* групи забезпечення освітньої програми

Розробники робочої програми

Лодатко Євген Олександрович	кафедра освітнього і соціокультурного менеджменту та соціальної роботи	професор	доктор педагогічних наук
--------------------------------	---	----------	-----------------------------

СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Форма навчання	Семестр у межах дисципліни	Кількість кредитів	Загальна кількість годин	Аудиторна робота				Самостійна робота			Форма підсумкового контролю
				лекції	лабораторні	практичні	семінарські	розрахункові роботи	індивідуальні завдання	підготовка до занять	
денна	II	3	90 год	30 год / 33 %				60 год / 67 %			залік
				20 год	0 год	10 год	0 год	0 год	0 год	60 год	
заочна	II	3	90 год	8 год / 9 %				82 год / 91 %			залік
				4 год	0 год	4 год	0 год	0 год	0 год	82 год	

МЕТА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Метою вивчення дисципліни є ознайомлення здобувачів третього (освітньо-наукового) рівня із сучасними тенденціями управлінської філософії, набуття теоретичних знань та практичних умінь щодо ефективної організації та управління сучасними закладами вищої освіти; використання інноваційних форм, методів та засобів управління, якими має послуговуватися у професійній діяльності сучасний керівник закладу вищої освіти.

Завдання курсу полягають у формуванні в майбутніх докторів філософії здатностей до:

- системного і критичного мислення на основі цілісного наукового світогляду, професійної етики, загального культурного кругозору;
- генерування, критичного аналізу, оцінки і синтезу нових та комплексних ідей в галузі педагогічної та дослідницько-інноваційної діяльності;
- безперервного саморозвитку та самовдосконалення;
- застосування концептуальних та методологічних знань, зокрема методів, інструментів й технологій педагогічної та наукової діяльності;
- розуміння теоретичних і прикладних педагогічних проблем, історії розвитку та сучасного стану наукових знань про систему освіти;
- ініціювання, розроблення і впровадження науково-освітніх проектів;
- прогнозування, діагностування й оцінювання результатів навчальної діяльності здобувачів вищої освіти.

ПЕРЕДУМОВИ ДЛЯ ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ ТА УЗГОДЖЕННЯ З ІНШИМИ ДИСЦИПЛІНАМИ

У процесі вивчення дисципліни майбутні доктори філософії набувають уявлень щодо проведення комплексного аналізу результатів та умов діяльності закладу вищої освіти; умінь прогнозувати та визначати цілі і завдання закладу вищої освіти; розробляти нормативні документи, пов'язані з організацією та управлінськими процесами закладу вищої освіти; відбирати, аналізувати та узагальнювати інформацію.

Даний курс взаємодіє з філософією і культурою наукового мислення, культурою наукової мови, методологією і організацією науково-педагогічних досліджень, нормативно-правовою базою освіти, а також знаннями, набутими на попередніх освітніх рівнях.

ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

У результаті вивчення дисципліни „**Організація та управління освітнім процесом у закладах вищої освіти**” здобувач набуде такі загальні компетентності:

ЗК1. Знання та розуміння предметної області і професійної діяльності.

ЗК1. Знання та розуміння предметної області і професійної діяльності.

ЗК2. Здатність до системного і критичного мислення на основі цілісного наукового світогляду, етичних міркувань (мотивів), проявляючи толерантність та повагу до культурного різноманіття.

ЗК5. Здатність до пошуку, оброблення, верифікації й аналізу інформації з різних джерел.

ЗК7. Здатність до генерування нових та комплексних ідей (креативність) в галузі педагогічної та дослідницько-інноваційної діяльності, започаткування, планування, реалізації та коригування процесу ґрунтовного педагогічного пошуку з дотриманням нормативно-правових засад інтелектуальної власності.

ЗК8. Здатність застосовувати кращі практики у професійній діяльності, сприяти розвитку нових ідей або процесів у передових контекстах науково-педагогічної діяльності, діяти соціально відповідально.

ЗК10. Здатність використовувати академічну українську та іноземну мови у педагогічній діяльності та науково-педагогічних дослідженнях.

Здатність демонструвати авторитетність, ініціативність, інноваційність, високий ступінь самостійності, академічну та професійну добросовісність у науково-педагогічній діяльності та спеціальні (фахові, предметні) компетентності:

СК1. Здатність до постійного опанування глибинних знань з освітніх, педагогічних наук (зокрема, концепцій, методик, технологій, форм, засобів науково-педагогічної діяльності), синтезу нових та комплексних ідей.

СК3. Здатність до розуміння теоретичних і прикладних педагогічних проблем, історії розвитку та сучасного стану наукових знань про систему освіти.

СК5. Здатність застосовувати сучасні інформаційно-цифрові та комунікаційні технології у педагогічній та науковій діяльності.

- СК6. Здатність ініціювати, обґрунтувати, розробляти і впроваджувати науково-освітні проекти, критично аналізувати, оцінювати й узагальнювати їх результати, готувати запити на отримання документів, що засвідчують право автора на твір (за необхідності).
- СК8. Здатність розробляти програму навчальної дисципліни або її складники, навчальні та методичні матеріали до них, оновлювати програму відповідно до вимог внутрішньої системи забезпечення якості.
- СК9. Здатність визначати мету, структурні компоненти освітньої програми, програмні результати навчання, переглядати й оновлювати освітню програму відповідно до вимог внутрішньої системи забезпечення якості, потреб стейкхолдерів, готувати матеріали до акредитації освітньої програми.
- СК10. Здатність консультувати студента щодо планування й реалізації творчою проекту, проаналізувати процес та результати реалізації проекту студентом, надавати рекомендації щодо його покращення.
- СК11. Здатність проектувати і проводити навчальні заняття, консультувати з предмета навчальної дисципліни, здійснювати індивідуальний супровід (наставництво, менторство) під час навчання та забезпечувати досягнення запланованих результатів навчання з урахуванням індивідуальних особливостей і освітніх потреб студентів.
- СК12. Здатність розробляти критерії, обирати інструменти та здійснювати об'єктивне оцінювання результатів навчальної діяльності, надаючи здобувачам освіти рекомендації щодо покращення результатів навчання.
- СК13. Здатність до рефлексії у навчальній і науково-педагогічній діяльності для вдосконалення професійної майстерності, до безперервного професійного розвитку, зокрема застосовування у професійній діяльності наукових методів пізнання, інноваційних технологій, різноманітних підходів для вирішення науково-дослідницьких і практичних завдань організації освітнього процесу та надання методичної допомоги колегам на засадах партнерської взаємодії.
- СК14. Здатність готувати документи та матеріали до засідань кафедри, інших колегіальних органів, брати участь у нарадах, робочих групах, професійних об'єднаннях, планувати, організовувати і проводити освітні та наукові заходи, що дасть можливість досягти таких **результатів навчання**:
- ПРН1 Оперувати категорійно-термінологічним апаратом, основними концепціями, теоріями освітніх і педагогічних наук. Розуміти сутність теоретичних і практичних проблем в галузі Освіта / Педагогіка.
- ПРН2 Виявляти актуальні проблеми в галузі освіти, обґрунтовувати їх теоретичне і практичне значення, визначати шляхи їх розв'язання, обираючи адекватний методологічний і технологічний інструментарій.
- ПРН3 Планувати і організовувати проведення теоретичного й емпіричного науково-педагогічного дослідження, здійснювати пошук і відбір відповідних інформаційних джерел, аналізувати, структурувати й інтерпретувати виявлені факти, явища, процеси з обраної теми дослідження.
- ПРН4 Продукувати нові ідеї, знання, способи діяльності в галузі Освіта / Педагогіка, узагальнювати і впроваджувати результати науково-педагогічного дослідження та оприлюднювати їх, дотримуючись принципів академічної доброчесності і норм авторського права.

- ПРН5 Створювати різножанрові наукові тексти, забезпечувати ефективні академічні комунікації українською й іноземною мовами.
- ПРН6 Виявляти тенденції розвитку освіти на різних історичних етапах, аналізувати сучасний стан освітніх і педагогічних наук, визначати шляхи їх поступу.
- ПРН7 Використовувати сучасні методики, освітні, педагогічні і навчальні технології, технології змішаного (offline & online) навчання, засоби діагностики освітніх досягнень здобувачів вищої освіти.
- ПРН8 Планувати, організовувати і реалізувати освітній процес відповідно до стандартів вищої освіти зі спеціальностей та нормативно-правових актів.
- ПРН9 Створювати дидактичні матеріали і навчально-методичне забезпечення освітніх компонентів освітньо-професійних і освітньо-наукових програм підготовки фахівців у закладах вищої освіти.
- ПРН10 Використовувати новітні інформаційно-комунікаційні та цифрові технології у науково-педагогічних дослідженнях і педагогічній діяльності.
- ПРН11 Розробляти та впроваджувати (автономно і в командах) освітньо-наукові проекти, здійснювати управління ними.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Критерієм успішного проходження здобувачем освіти підсумкового оцінювання може бути досягнення ним мінімальних порогових рівнів оцінок за кожним запланованим результатом навчання навчальної дисципліни, який визначається до кожного завдання через якісні критерії і трансформується в мінімальну позитивну оцінку обраної для даної дисципліни шкали. Після завершення курсу використана шкала перенормовується у накопичувальну 100-бальну системою з відповідністю у національній («відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно») та ЄКТС (A, B, C, D, E, FX, F) шкалах.

Контроль проводиться у чотири етапи: вхідний (у формі тесті для визначення рівня підготовки здобувачів з дисциплін, що забезпечують цей курс; за результатами цього контролю розробляються заходи індивідуальної допомоги здобувачам, коригування освітнього процесу тощо), поточний (при проведенні лекцій, практичних, лабораторних, семінарських та інших занять і має на меті перевірку рівня засвоєння студентом матеріалу курсу та підготовленості здобувач до виконання конкретних видів навчальної діяльності), проміжний (модульного; при завершенні вивчення логічно завершеної частини навчальної дисципліни) та семестровий контроль.

ЗАСОБИ ОЦІНЮВАННЯ

Підсумковим контролем є диференційований залік. Поточними формами контролю є: стандартизовані тести; реферати, есе; презентації результатів виконаних завдань та досліджень; презентації здобувачів та виступи на наукових заходах, інші види індивідуальних та групових завдань.

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Аудиторна робота «Слухай, читай, обговорюй» (Л – лекція, Лб – лабораторне заняття, Пр – практичне заняття, См – семінарське заняття)

Самостійна робота «Думай, пиши, аналізуй, досліджуй, твори» (Рр – розрахункова робота, Інд – індивідуальне завдання, Пз – підготовка до занять)

Контроль «Захищай, відстоюй, неси відповідальність» (МК – модульний контроль; ПК – підсумковий контроль)

Тема	Тема навчального заняття	Кількість годин за денною/заочною формами навчання	Засіб оцінювання	Максимальна кількість балів за формами навчання
Змістовий модуль 1. Науково-нормативні основи організації та управління навчальним процесом у вищій школі України				
Тема 1.	Л1. Заклади вищої освіти як суб'єкти економічних відносин і об'єкти управління. <i>Література:</i> 14, 15, 16, 18, 19, 20, 5.	2 / 0	–	– / –
	Пр1. Заклад освіти як відкрита соціальна система. <i>Література:</i> 14, 15, 16, 18, 19, 20, 5.	1 / 0	опитування, обговорення	10 / 0
Тема 2.	Л2. Нормативно-правове регулювання освітнього процесу в ЗВО. <i>Література:</i> 14, 15, 16, 9, 10.	2 / 0	–	– / –
	Пр2. Закони України, Постанови Кабінету Міністрів, Накази міністерства, Нормативи НАЗЯВО, які регулюють діяльність закладів вищої освіти.. <i>Література:</i> 5, 14, 15, 16, 9, 10.	1 / 0	опитування, дискусія	10 / 0
Тема 3.	Л3. Організаційно-методичні підходи до управління навчальним процесом у закладах вищої освіти. <i>Література:</i> 1, 2, 4, 5, 8, 12, 19, 21.	2 / 0	–	– / –
	Пр3. Особливості управлінсько-організаційної структури закладів вищої освіти. <i>Література:</i> 1, 2, 4, 5, 8, 12, 19, 21	1 / 0	опитування, обговорення	10 / 0

Тема	Тема навчального заняття	Кількість годин за денною/заочною формами навчання	Засіб оцінювання	Максимальна кількість балів за формами навчання
Тема 4.	Л4. Цільові орієнтири, зміст і структура управління навчальним процесом у ЗВО. <i>Література:</i> 4, 12, 17, 22, 23.	2 / 0	–	– / –
	Пр4. Цілевизначальні чинники і форми управління навчальним процесом у ЗВО. <i>Література:</i> 4, 12, 17, 22, 23.	1 / 0	опитування, дискусія	10 / 0
Тема 5.	См1. Макротехнологія управління навчальним процесом у ЗВО. <i>Література:</i> 2, 12, 18, 21	0 / 0	презентація	20 / 0
Тема 6.	Л5. Методи і галузеві особливості управління навчальним процесом у ЗВО. <i>Література:</i> 3, 4, 7, 9, 12, 13, 18.	2 / 2		– / –
	Пр5. Методи і особливості управління навчальним процесом у ЗВО <i>Література:</i> 3, 4, 7, 9, 12, 13, 18.	2 / 2		15 / 0
	Разом за змістовим модулем 1	16 / 4		
Змістовий модуль 2. Суб'єкти управлінської та науково-педагогічної діяльності в системі організації та управління навчальним процесом у ЗВО				
Тема 7.	Л6. Робочі органи, дорадчі органи. Органи самоврядування у ЗВО. <i>Література:</i> 8, 15, 16, 18.	2 / 0	–	– / –
Тема 8.	Л7. Ліцензування та акредитація діяльності ЗВО. <i>Література:</i> 14, 15, 16.	2 / 0	–	– / –
Тема 9.	Л8–9. Структурні підрозділи та система управління освітнім процесом у ЗВО. <i>Література:</i> 15, 16, 14.	4 / 2	–	– / –
	Пр6. Структурні підрозділи та система управління освітнім процесом у ЗВО. <i>Література:</i> 15, 16, 14.	2 / 2	план-конспект	15 / 0

Тема	Тема навчального заняття	Кількість годин за денною/ заочною формами навчання	Засіб оцінювання	Максимальна кількість балів за формами навчання
Тема 10.	Л10. Нормування навчальної, методичної, організаційної та наукової діяльності в ЗВО. <i>Література:</i> 3, 7, 9, 10, 12.	2 / 0	–	–
	Пр7. Нормування діяльності викладачів у ЗВО. <i>Література:</i> 3, 7, 9, 10, 12.	2 / 0	презентація	10 / 0
	Разом за змістовим модулем 2	14 / 4		
Разом за поточний контроль				100 / 0
Підсумковий контроль	ПК1 Питання до заліку		залік	
Всього за навчальну дисципліну				100

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА

1. Винничук О.Т. Педагогічний менеджмент як теорія і практика управління освітнім процесом. *Актуальні проблеми управління закладами освіти в контексті стратегії модернізації освітньої галузі*: колективна монографія / за заг. ред. В.П. Кравця. Г.М. Мешко. Тернопіль: ТНПУ ім. В. Гнатюка, 2020. С. 19–30.
2. Галацин К.О., Фещук А.М., Ярошенко О.Л. Реалізація управлінського підходу в освітній діяльності сучасного викладача закладу вищої освіти. *Актуальні питання гуманітарних наук*: міжвузівський збірник наукових праць молодих вчених Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка. 2023. Вип. 61. Том 1. С. 249–255.
3. ДСТУ ISO 9000:2015 Системи управління якістю. Основні положення та словник термінів (ISO 9000:2015, IDT): затв. Наказом УкрНДНЦ «Про прийняття нормативних документів України, гармонізованих з міжнародними та європейськими нормативними документами, та скасування нормативних документів України» від 31.12.2015 № 221. Київ, 2016. 51 с.
4. Колодій І.С. Управління освітнім процесом у закладі вищої освіти. Львів: Вид-во Львівська політехніка, 2020. 352 с.
5. Котеньова О., Максименко М. Правове забезпечення ефективного управління закладом загальної середньої освіти в умовах воєнного часу. *Український педагогічний журнал*, 2023. № 3. С. 23–31. <https://doi.org/10.32405/2411-1317-2023-3-23-31>.
6. Лодатко Є., Ліба Н., Пасека С. Феноменологія парадигм як предмет методологічної рефлексії в системі професійної підготовки фахівців. *Вісник Черкаського національного університету імені Богдана Хмельницького. Серія: Педагогічні науки*, 2024. Вип. 1. С. 5–13.
7. Лодатко Є.О. Якість початкової освіти у соціокультурному вимірі. *Вісник Черкаського університету. Серія: Педагогічні науки*, 2018. Вип. 8. С. 97–106.
8. Мартинець Л.А. Управлінська діяльність керівника навчального закладу: навчальний посібник. Вінниця, 2018. 196 с.
9. Методичні рекомендації з питань формування внутрішньої системи забезпечення якості освіти у закладах загальної середньої освіти: затв. наказом Міністерства освіти і науки України від 30.11.2020 № 1480. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v1480729-20#Text>
10. Методичні рекомендації щодо організації освітнього процесу в закладах загальної середньої освіти в умовах дистанційного навчання / за ред. Є.М. Бачинської, О.В. Матушевської. Біла Церква: КНЗ КОР «Київський обласний інститут післядипломної освіти педагогічних кадрів». 2020. 109 с.
11. Національна рамка кваліфікацій: затв. постановою Кабінету Міністрів України від 23 листопада 2011 р. № 1341 (в редакції постанови Кабінету Міністрів України від 25 червня 2020 р. № 519).
12. Організація управління навчальним процесом у ВНЗ: навчально-методичний посібник / упорядник Л.М. Прокопів. Івано–Франківськ, 2016. 160 с.
13. Половенко О. Сучасні підходи до організації освітнього процесу: управлінський аспект. *Розвиток професійної компетентності педагогічних працівників в умовах неперервної освіти*: науково-методичний вісник, 2022. № 58. С. 290–300. URL: https://znayshov.com/FR/15704/mv_58-290-300.pdf.

14. Положення про акредитацію освітніх програм, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти: затв. наказом МОН від 15 травня 2024 № 686. URL: https://naqa.gov.ua/wp-content/uploads/2024/08/Наказ_686_від_15052024_доопрацьований_1.pdf
15. Про вищу освіту: Закон України від 01 липня 2014 року № 1556-VII (із змінами від 02.05.2023 № 3062-IX). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18>.
16. Про освіту: закон України від 05.09.2017 № 2145-VIII (із змінами від 02.05.2023 № 3062-IX). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text>.
17. Сучасна освіта: стратегії та технології навчання молоді і дорослих: зб. наук. праць / за ред. О. І. Шапран і Ю. П. Шапрана. Переяслав: Домбровська Я. М., 2024. 566 с.
18. Управління закладами освіти: теорія, історія, практика: колективна монографія / Безлюдна Н. В., Бойченко В. В., Бялик О. В., Гагарін М. І. та ін.; за заг. ред. О. Л. Кірдан. Умань: Візаві, 2020. 290 с.
19. Управління закладом освіти: підручник для здобувачів другого рівня вищої освіти педагогічних університетів / С.Г. Немченко, В.В. Крижко, О.С. Боднар, В.В. Радул, О.М. Старокожко, Ю.І. Кондратенко. 2-е вид. перероб. і допов. Бердянськ: БДПУ, 2022. 506 с.
20. Управління освітнім процесом у закладах вищої освіти: робочий зошит / Л. О. Петриченко, А. А. Харківська, О. О. Бабакіна, А. І. Єрьомкін, О. М. Акімова; за заг. ред. Г. Ф. Пономарьової; Комунальний заклад «Харківська гуманітарно–педагогічна академія» Харківської обласної ради. Харків, 2018. 56 с.
21. Chauhan A.S., Sharma N. The management of the educational institutions: for development of the student's personality. LAP LAMBERT Academic Publishing, 2020. 128 p.
22. Hermosilla M.F., Anderson S. & Mundy K. Education Management and Leadership: A Rapid Review of the Literature. Ontario Institute for Studies in Education, University of Toronto, 2014. 10 p.
23. The Management of Educational Institutions: Theory, Research and Consultancy. 1st edition. Routledge, 2018. 286 p.